

ді дня 2 грудня 1851 виконав **замах державний**, здусив кроваве повстанє народа і став 1852 р. імператором яко Наполеон III.

Через 18 літ грав він першу ролю в Європі, та 1870 р. побили его на голову Пруси (при помочи других німецьких держав) та взяли в Седані у неволю. В Парижі оголошено в вересні 1870 р. **республіку** і она перетривала помимс всяких заходів ріжних реакціонерів до сегодня!

Хоч Наполеон Великий і слідуючі по нїм королі привернули титули шляхоцькі та помогли знову попам до переможного впливу на нарід — то все таки давний **лад** передреволюційний, **февдальний**, не вернув ся: він зістав безповоротно знищений разом з давним поділом на стани. — **Рівність всіх горожан** перед правом переведена в **кодексі** (зборі законів) Наполеона увійшла поволи в жите і в других державах.

Правда — лишились еше значні сліди феудальних порядків, особливо в Австрії — як напр. фактичне першєнство шляхти в армії і в управі державою, а спеціально в Галичині — перевага шляхтичів в Радах повітових; та тепер, по заведеню загального права голосованя до парламенту, і коли ще здобудем демократичну реформу соймову — і се мусить вскорі уступити.

На котрий же бік має повернутись дрібне, малоземельне діл на **кляси суспільні**: на клясу богачів-капіталістів (буржуазію) і на клясу безвласних **пролетаріїв**.

На котрий же бік має повернутись дрібне, малоземельне мужицтво? Чиж має оно і тепер відіграти сумну ролю давних Бандейців і помагати чорним, реакційним силам до побіди? Чиж все оно має бути підручною гвардією клерикалізму і уперто та тупо стояти під омофором чорної реверенди?

А вжеж і по великій революції французькій підчас ріжних поступових рухів і революцій мужицтво держане попами в темноті відогравало дуже сумну ролю!

І можна сказати, що українське мужицтво в Галичині з'організоване під впливом Драгоманова в **радикальну партію** було першим, що зірвало з давною мужицькою засадою: вислугуватись могучим сего міра і попам!

Якогож гріха допускають ся всі ті, що псують так здоровий засів Драгоманова і его учеників: Павлика і Франка, що